

**PM
Bevisbörda och Beviskrav**

Jag skall här redogöra för vem som har bevisbördan och vilka beviskrav som gäller vid olika typer av personskador.

Trafikskador

Huruvida skadehändelse inträffat (försäkringsfall) åvilar den skadelidande att visa. Det torde räcka med att vid en helhetsbedömning av samtliga omständigheter framstår som **mera antagligt** att försäkringsfall föreligger än att så inte är fallet. Således tillämpas **överviktsprincipen**. Se NJA 1984 sid 501, 1 och 2. Se dock HD:s dom 2017-07-11 i mål T 3590-16 där man anser att beviskravet skall vara klart mera sannolikt. Den skadelidande hade varit närvarande när fordonet stals vilket enligt HD medförde ett bättre bevisläge.

Hävdar försäkringsbolaget att någon av undantagsreglerna i §1 trafikskadelagen är tillämplig åligger det försäkringsbolaget att **styrka** detta. Se NJA 1992 sid 740.

Hävdar försäkringsbolaget att trafikskadeersättningen skall jämkas enligt §12 trafikskadelagen åligger det försäkringsbolaget att **styrka** att grund för jämkning föreligger. Se NJA 2000 sid 150.

Vad gäller frågan om orsakssamband mellan en viss skadehändelse och uppkomna besvär har man allmänt talat om att den skadade skall göra **klart mera sannolikt** att besvären beror på händelsen än något annat. Stöd för detta beviskrav framgår i ett stort antal HD-domar (NJA 2001 sid 657, NJA 1977 sid 176, NJA 1981 sid 622, NJA 1993 sid 764 m fl). Den skadelidandes påstående om orsakssambandet skall med hänsyn till omständigheterna i målet också vara i sig **sannolikt** (se dom Hovrätten för Västra Sverige 2016-11-16 i mål T 5029-15).

Har den skadade gjort klart mera sannolikt att besvären härrör från olyckshändelsen åvilar det försäkringsbolaget att **styrka** att det föreligger konkurrerande besvär d v s besvär som härrör från något annat än själva händelsen. Se framförallt NJA 1992 sid 740. Observera att det i doktrinen råder delade meningar i denna fråga.

Observera dock dom 2007-11-05 i mål T 1048-06 från Hovrätten över Skåne och Blekinge. I domen anser hovrätten att när det gäller konsument mot försäkringsbolag bör överviktsprincipen tillämpas i sambandsfrågorna.

Advokatfirman Wikner

Den skadelidande skall **styrka** att arbetsoförmåga föreligger exempelvis genom sjukintyg eller beslut om aktivitetsersättning eller liknande underlag.

Vad gäller frågan om orsakssamband mellan en händelse och försäkringstagarens arbetsoförmåga gäller beviskravet **klart mera sannolikt**. Se referat hovrättsdomar 2000:65. Trafikskadenämnden anser att beviskravet övervägande skäl är detsamma som klart mera sannolikt.

Även vad gäller frågan om den skadade skulle haft ett visst arbete skadan förutan ligger bevisbördan på den skadade. Av NJA 2007 sid 461 framgår att den skadade skall göra **sannolikt** att han skulle haft viss anställning skadan förutan.

Vad gäller inkomsternas storlek skadan förutan har det kommit ett flertal hovrättsdomar där man anser att den skadade har att göra sannolikt vilken inkomst denne skulle haft skadan förutan. Trafikskadenämnden har också i ett antal yttranden kommit fram till att det räcker att den skadade kan göra **sannolikt** vilken inkomst denne skulle haft skadan förutan.

I övrigt vad gäller sveda och värkersättning, merkostnader, lyte och menersättning samt ersättning för olägenheter och särskilda olägenheter ligger bevisbördan hos den skadade. Den skadade skall kunna **styrka** ersättningskraven.

Observera dock bestämmelsen i RB 35:5. Skadans storlek kan **uppskattas** om full bevisning om skadan inte alls eller endast med svårigheter kan föras. Uppskattning får också ske till skäligt belopp om bevisningen kan antas medföra kostnader eller olägenheter som inte står i rimligt förhållande till skadans storlek och det yrkade skadeståndet avser ett mindre belopp.

Vad gäller dödsfallsskador **presumeras** att anhöriga fått en personskada som leder till ersättning för sveda och värk under 1 år (cirka 40.000 kronor). Se bland annat NJA 2000 sid 521.

I övrigt vad gäller dödsfallsskador gäller samma beviskrav som redovisats ovan.

Ansvarsskador

Till skillnad från trafikskador krävs för att ersättning skall utgå att någon vållat skadan genom vårdslöshet eller uppsåt. Se 2 kap §1 skadeståndslagen. Den som kräver ersättning skall således **styrka** att skadevällaren varit vårdslös eller handlat uppsåtligen.

Ersättningen kan jämkas under vissa förutsättningar; se 6 kap skadeståndslagen. Den som påstår att ersättning skall jämkas skall **styrka** att jämkningsgrund föreligger.

Advokatfirman Wikner

I övrigt vad gäller sambandsfrågor och ersättning i övrigt hänvisas till vad som anförts under trafikskador.

Arbetskadador

Enligt lag om arbetsskadeförsäkring (numera socialförsäkringsbalken) gällde följande fram till och med januari 1993. Om den försäkrade hade varit utsatt skadlig inverkan i arbetet skulle skadan som denne ådragit sig anses vara orsakad av den skadliga inverkan om ej starkare skäl talade mot detta. Den försäkrade skulle visa att **överbägende skäl** talade för att det förelåg en skadlig inverkan i arbetet. Om det förelåg skadlig inverkan i arbetet förelåg en **presumtion** för att ett orsakssamband avseende besvären också förelåg.

Från och med januari 1993 till och med 1 juli 2002 hade den skadade bevisbördan för att det förelåg en arbetskada. Den skadade skulle således visa att det med **hög grad av sannolikhet** förelåg en skadlig inverkan i arbetet som gett upphov till besvären. **Överbägende skäl** skulle också tala för ett orsakssamband mellan den skadliga inverkan och de aktuella besvären.

Man delade således upp prövningen i två led. Först gjorde man en skadebedömning och sedermera en sambandsbedömning.

Från och med 1 juli 2002 räcker det med att **överbägende skäl** talar för ett samband för att ersättning skall utgå. En helhetsbedömning görs av samtliga omständigheter.

Under samtliga dessa tre perioder måste man således alltid först utreda om arbetsplatsen varit behäftad med faktorer som kan ge upphov till skadan. Detsamma gäller huruvida ett färdolycksfall inträffat. I princip skall prövningen avseende huruvida arbetsplatsen varit behäftad med faktorer som kan ge upphov till skadan bygga på vetenskaplig grund.

Beträffande skador från och med 1 juli 2002 skall man som ovan nämnts göra en helhetsbedömning av samtliga omständigheter. Bland annat beaktas hur ofta personen varit utsatt för skadlig inverkan, den skadades skick före och efter händelsen samt huruvida det föreligger konkurrerande skadeorsaker.

I stort sett tillämpas samma beviskrav som i LAF vad gäller TFA:n och andra villkor som skall tillämpas vid arbetskada och som tagits fram via kollektivavtal.

Beviskraven avseende inkomstförlust, sveda och värk m m bygger på allmänna skadeståndsrättsliga principer som redogjorts för ovan under trafikskador.

Observera att den sk visandedagen är avgörande för vilken lagstiftning som skall tillämpas och vilka villkor i TFA:n som ska tillämpas.

Advokatfirman Wikner

Olycksfallsförsäkring

Försäkringstagaren har bevisbördan för att försäkringsfall föreligger. Är det frågan om en konsument torde det räcka med **övertviktsprincipen**; se NJA 1984 sid 501, 1 och 2. Även vad gäller sambandsbedömningen ligger bevisbördan hos den försäkrade. Är det frågan om en konsument torde det även vad gäller sambandsfrågan räcka med att försäkringstagaren kan göra **antagligt** att ett orsakssamband föreligger mellan olycksfallet och besvären. Se dom 2007-11-05 i mål T 1048-06 Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Observera också att försäkringsvillkoren ibland anger vilka beviskrav som gäller för försäkringsfall m m.

Vad gäller övriga frågor ur bevishänseende hänvisas till vad som anförts ovan under trafikskador.

Patientskador

För att ersättning skall utgå enligt patientskadelagen krävs att skadan med **övertvägande sannolikhet** har uppkommit genom någon av de sex punkterna som uppräknas i lagstiftningen. De sex punkterna är följande:

1. medicinsk åtgärd som hade kunnat utföras med annan teknik än den metod varigenom skadan hade kunnat undvikas
2. materialfel
3. felaktig diagnostisering
4. överföring av smittoämnen som lett till infektion
5. olycksfall
6. felaktig medicinering

Vissa undantag finns från vad ovan anförts. Exempelvis ersätts inte en skada om det är en följd av ett nödvändigt förfarande utan vilken den ursprungliga sjukdomen eller skadan skulle ha varit livshotande eller lett till svår invaliditet. I övrigt vad gäller sambandsfrågor m m se ovan under trafikskador.

Mats Wikner